

Πρότυπο Πειραματικό ΓΕΛ Πανεπιστημίου Κρήτης

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: «ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ»

Τίτλος: «Θρησκευτική ελευθερία»

ΟΝΟΜΑΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ:

- 1. ΛΙΟΥΔΑΚΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ**
- 2. ΠΟΛΥΖΟΥ ΑΘΗΝΑ**
- 3. ΣΑΜΑΡΙΤΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ**
- 4. ΣΗΦΑΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ**
- 5. ΣΠΑΝΤΙΔΑΚΗ ΚΩΝ/ΝΑ**

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Δεικτάκη Αναστασία, Κοινωνιολόγος

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2012-13

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ – ΑΝΕΞΙΘΡΗΣΚΕΙΑ

- 2.1. Έννοια / περιεχόμενο & ιστορική κατοχύρωση
- 2.2. Η θρησκευτική ελευθερία - Ανεξιθρησκία στην Ελλάδα
- 2.3. Νομική κατοχύρωση της θρησκευτικής ελευθερίας στο Ελληνικό και Διεθνές Δίκαιο
- 2.4. Παραβιάσεις του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας
- 2.5. Οργανισμοί που προστατεύουν το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας

3. ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

- 3.1. Προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- 3.2. Επίκληση της βοήθειας του Συνηγόρου του Παιδιού

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ- ΔΥΚΤΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γνώση και η τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από όλους μας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία της κοινωνίας.

Μια υποκατηγορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι κι η ανεξιθρησκία, δηλαδή η αναγνώριση και ανοχή του δικαιώματος του κάθε ανθρώπου είτε να πιστεύει σε όποια θρησκεία επιθυμεί και να θρησκευέται ελεύθερα κατά το δόγμα του χωρίς περιορισμούς, είτε να μη πιστεύει σε καμία (αθεΐα). Στις μέρες μας ο όρος *ανεξιθρησκία* διαφοροποιείται από την *ελευθερία λατρείας*. Στον όρο θρησκευτική ελευθερία συμπεριλαμβάνεται και η ελευθερία λατρείας, της οποίας η κύρια σημασία είναι το δικαίωμα του καθένα να εκφράζει και να εξωτερικεύει τα θρησκευτικά του συναισθήματα και την πίστη του ή να ασκεί τα θρησκευτικά του καθήκοντα με της καθορισμένες τελετουργικές διαδικασίες, είτε η λατρεία γίνεται ομαδικά είτε ατομικά.

Επίσης μια άλλη σημαντική υποκατηγορία, που συγγενεύει με το παραπάνω δικαίωμα είναι η ελευθερία έκφρασης. Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης της γνώμης του, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίστανται δυσμενείς συνέπειες για τις γνώμες του και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης και από όλο τον κόσμο.

Η θρησκευτική ελευθερία καθώς και η καταπάτηση της έχει ρίζες από τα αρχαία χρόνια ακόμα, που ιδιαίτερα στην αρχαία Ελλάδα όσοι προσπαθούσαν να διεκδικήσουν το συγκεκριμένο δικαίωμα (πχ. Ο μύθος του Προμηθέα) τιμωρούνταν βάνουσα.

Οι πρώτες αναφορές για την προσπάθεια υπεράσπισης του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας, βρίσκονται ακόμα από την εποχή του Μ.Αλεξάνδρου, όπως θα αναφερθεί πιο αναλυτικά παρακάτω.

Σύμφωνα με το Άρθρο 13 του Συντάγματος και την Οικουμενική Σύνοδο της 10/12/1948, η θρησκευτική ελευθερία είναι απαραβίαστη, δηλαδή κανένας δεν έχει το δικαίωμα, όχι μόνο να επιβάλει τα πιστεύω και τη γνώμη του στους άλλους ή να προσβάλει αντίστοιχα κάποιου άλλου, αλλά θεωρείται και αδίκημα και καταδικάζεται.

Σκοπός της ερευνητικής αυτής εργασίας είναι η κατανόηση των θρησκευτικών δικαιωμάτων και η ενημέρωση εξίσου. Όστε και εμείς, αλλά και όσοι ενδιαφερθούν για την εργασία μας να αποκτήσουν μια πολύ καλή εικόνα για τον συγκεκριμένο κλάδο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η κύρια πηγή των πληροφοριών μας είναι το διαδίκτυο, αλλά ακόμα και κάποιες πληροφορίες από συμμαθητές μας διαφορετικών θρησκευμάτων.

2. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ - ΑΝΕΞΙΘΡΗΣΚΕΙΑ

2.1. Έννοια και περιεχόμενο – Ιστορική κατοχύρωση

Η θρησκευτική ελευθερία: «Η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης είναι απαραβίαστη. Η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός» (άρθρο 13 παρ.1). Ο καθένας είναι ελεύθερος να έχει τις θρησκευτικές πεποιθήσεις που επιθυμεί.

Έχει επίσης την ελευθερία να εξωτερικεύει την πίστη και τα θρησκευτικά συναισθήματά του με ειδικές τελετουργικές διαδικασίες, εφόσον δεν προσβάλλει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη.

Εξάλλου το Σύνταγμα απαγορεύει τον **προσηλυτισμό**, την προσπάθεια δηλαδή προσέλκυσης οπαδών σε κάποια θρησκεία με αθέμιτα μέσα.

Το διάταγμα των Μεδιολάνων

Το Φεβρουάριο του 313 μ.Χ., ο μέγας Κωνσταντίνος συνάντησε στα Μεδιόλανα της Ιταλίας (σημερινό Μιλάνο) τον Αύγουστο Λικίνιο. Κατά τη συνάντηση αυτή ελήφθησαν αποφάσεις για την κοινή πολιτική στα θρησκευτικά θέματα. Κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο για να επέλθει η εσωτερική ειρήνευση στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, ύστερα από αιώνων διωγμούς για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις.

Σύμφωνα με τις αποφάσεις των Μεδιολάνων, κατοχυρώθηκε η **ανεξιθρησκία** και η **θρησκευτική ελευθερία**. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε για τον Χριστιανισμό, ο οποίος καθίστατο θρησκεία επιτρεπτή και **νόμιμη** για τους Ρωμαίους πολίτες και οι **χριστιανοί ελεύθεροι** μπορούσαν να ασκήσουν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα. Όμως, ο Χριστιανισμός **δεν αναγνωριζόταν** ως επίσημη και προστατευόμενη θρησκεία της αυτοκρατορίας.

Στη Δύση, ο Κωνσταντίνος δεν περιορίστηκε στη θεωρητική θεσμοθέτηση του Χριστιανισμού αλλά προστάτευσε έμπρακτα τις χριστιανικές κοινότητες με οικονομικές επιχορηγήσεις, επιστροφή των δημευμένων τόπων λατρείας και των κτημάτων των χριστιανών πολιτών, την απαλλαγή του κλήρου από τα δημόσια βάρη, κ.α. Τα μέτρα αυτά κατέστησαν ιδιαίτερα προσφιλή τον Κωνσταντίνο στους χριστιανούς, ακόμη και στην Ανατολή, στην επικράτεια του Λικίνιου.

Ανεξιθρησκία

Από ιστορική και πολιτική άποψη, **ανεξιθρησκία** είναι η στάση που υιοθετούν μια πολιτική κοινωνία και η κυβέρνησή της όταν σέβονται τις θρησκευτικές πεποιθήσεις των ατόμων που συμμετέχουν στην κοινωνία και βρίσκονται υπό την εξουσία της κυβέρνησης, ακόμα και στην περίπτωση που οι πεποιθήσεις αυτές είναι διαφορετικές από αυτές που επικρατούν στην κοινωνία αυτή ή έχουν υιοθετηθεί από την κυβέρνηση.

Στο ελληνικό Σύνταγμα, συγκεκριμένα στο άρθρο 13,, αναφέρεται ότι **“η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές**

πεποιθήσεις κανενός” όπως επίσης ότι “οι λειτουργοί όλων των γνωστών θρησκειών υπόκεινται στην ίδια εποπτεία της Πολιτείας και στις ίδιες υποχρεώσεις απέναντί της, όπως και οι λειτουργοί της επικρατούσας θρησκείας”. Οι τελευταίοι, όμως, σύμφωνα με το νομικό καθεστώς που ισχύει, βρίσκονται σε άλλη σχέση με το κράτος, από το οποίο μισθοδοτούνται και ελέγχονται, ενώ υπάγονται άμεσα και κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στους νόμους του κράτους. (Εγκυκλοπαίδεια Δομή-2 τόμος σελίδα 794).

Μετά την ψήφιση του νόμου που ορίζει ότι οι Έλληνες πολίτες έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν, κατά την κρίση τους, μεταξύ πολιτικού και θρησκευτικού γάμου, δημιουργήθηκε νέο καθεστώς σε ό,τι αφορά τις σχέσεις κράτους και πολιτών.

Ως προς τις άλλες θρησκείες προβλέπεται το (άρθρο 13,παράγραφος §2) η ελευθερία της λατρείας τους υπό την προστασία των νόμων, όταν πρόκειται για γνωστή θρησκεία, αν με την άσκηση αυτής της λατρείας δεν προσβάλλονται η δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη.

Η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης και των θρησκευτικών πεποιθήσεων **έχει όρια τις ατομικές υποχρεώσεις προς το κράτος**, και ειδικότερα τη συμμόρφωση προς τους νόμους, η άρνηση των οποίων δεν επιτρέπεται για λόγους θρησκευτικών πεποιθήσεων (π.χ η άρνηση στράτευσης, όρκου κ.λπ.)

2.2. Η θρησκευτική ελευθερία - Ανεξιθρησκία στην Ελλάδα

Η **Ελλάδα**, είναι η μόνη χώρα της ΕΕ που **έχει καταδικαστεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την έλλειψη θρησκευτικής ελευθερίας**. Η θέση της Εκκλησίας της Ελλάδος και οι σχέσεις της με το κράτος αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1 του παρόντος Συντάγματος (1975/1986/2001).

Σύμφωνα με αυτό το άρθρο: (α) Το Ελληνικό Ορθόδοξο δόγμα-είναι η επικρατούσα θρησκεία, (β) Η Εκκλησία της Ελλάδας είναι αναπόσπαστα ενωμένη δογματικά με το Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης και με όλες τις άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες, και (γ) Η Εκκλησία είναι αυτοδιοίκητη και αυτοκέφαλη. Η θρησκευτική ελευθερία για όλους τους Έλληνες είναι εγγυημένη από το Σύνταγμα και ο προσηλυτισμός είναι εκτός νόμου.

Περίπου το 95% του πληθυσμού είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι και το υπόλοιπο 5% ο περιλαμβάνει μουσουλμάνους, Ρωμαιοκαθολικούς, Προτεστάντες, Εβραίους, Ορθόδοξους Παλαιοημερολογίτες, Μάρτυρες του Ιεχωβά, μέλη της Εκκλησίας του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών (Μορμόνοι), Σαϊεντολόγους, Μπαχάι, Χάρε Κρίσνα θιασώτες, και οπαδούς των πολυθεϊστικών Ελληνικών θρησκειών.

Η κυβέρνηση στηρίζει οικονομικά την Ορθόδοξη Εκκλησία, για παράδειγμα, η κυβέρνηση πληρώνει για τους μισθούς και τη θρησκευτική εκπαίδευση του κλήρου και χρηματοδοτεί τη συντήρηση των Ορθόδοξων Εκκλησιών. Στη Θράκη, η κυβέρνηση καλύπτει επίσης τους μισθούς και ορισμένα έξοδα των τριών επίσημων Μουσουλμάνων θρησκευτικών ηγετών (μουφτήδες) και παρέχει

ένα μισθό και επιδόματα σε κάποιους ιμάμηδες. Μη αναγνωρισμένοι Μουσουλμάνοι ηγέτες εκτός Θράκης δεν λαμβάνουν κρατική υποστήριξη, ούτε άλλες θρησκευτικές ομάδες.

Πολλές συζητήσεις έχουν γίνει σχετικά με το ζήτημα διαχωρισμού Εκκλησίας και του κράτους, που ισχύει σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, στις ΗΠΑ κ.α., το οποίο υποστηρίζεται από πολλούς νομικούς, ως σύμφωνο και προς τις συνταγματικές επιταγές της ανεξιθρησκίας (ελευθερία θρησκευτικής συνειδήσεως και θρησκευτικών πεποιθήσεων).

Συγκεκριμένα, επικρίνεται η αναγνώριση επίσημης θρησκείας (επικρατούσας) και η ιδιαίτερη προστασία της από το κράτος, με την παράλληλη εξάρτηση της Εκκλησίας και των λειτουργιών της, και υποστηρίζεται η ισότητα και ο σεβασμός όλων των θρησκευτικών και φιλοσοφικών πεποιθήσεων του ατόμου. Ο διαχωρισμός κράτους και εκκλησίας θα απαιτούσε τροποποίηση του Συντάγματος. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η απαλοιφή της αναγραφής του θρησκεύματος από τις ταυτότητες στην Ελλάδα, σύμφωνα και με την απόφαση της ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικράτειας, η οποία έκρινε ως νόμιμη και συνταγματική αυτή την απαλοιφή (απόφαση 2285/2001). -Εγκυκλοπαίδεια Δομή (τόμος 11 σελίδα 240)

Η **θρησκευτική εκπαίδευση** παρέχεται στα ελληνικά δημόσια σχολεία, και οι μαθητές διδάσκονται τα δόγματα της Ορθόδοξης Χριστιανικής πίστης (ή, αντίστοιχα, το Ισλάμ, για τη μουσουλμανική θρησκευτική μειονότητα της Θράκης) Συνήθως, μία ώρα την εβδομάδα είναι αφιερωμένο σε αυτά τα μαθήματα. Ωστόσο, οι μαθητές και οι γονείς μπορούν να επιλέξουν να απαλλαγούν από τα θρησκευτικά μαθήματα διδασκαλίας, παρέχοντας ένα γραπτό σημείωμα στο σχολείο τους, δηλώνοντας την επιθυμία τους. Το “Πάτερ ημών” ή άλλη προσευχή συνήθως απαγγέλλεται πριν από τα μαθήματα, μία φορά την ημέρα, αλλά η παρουσία δεν είναι υποχρεωτική.

Ένα Ελληνικό **κυβερνητικό σχέδιο υπάρχει το οποίο θα έχτιζε ένα ισλαμικό κέντρο** κι ένα τζαμί σε περίπου 35.000 τετραγωνικά μέτρα γης στο προσφερόμενο προάστιο της Αθήνας, Παιανία. Το σχέδιο έχει «ανάψει» φωτιά με το αιτιολογικό ότι Παιανία δεν έχει επί του παρόντος μουσουλμανική κοινότητα. Ο Δήμαρχος Παιανίας έχει ξεκινήσει νομική δράση, δείχνοντας ενός αιώνα παλιά πράξη η οποία, οι δημοτικές αρχές λένε, αποδεικνύει ότι η γη στην οποία το τζαμί θα κατασκευαστεί ανήκει στην Παιανία και όχι στην κεντρική κυβέρνηση. Μουσουλμανικές κοινότητες έχουν επικρίνει, επίσης, το έργο στην Παιανία, σημειώνοντας ότι ένα τέτοιο τζαμί θα βρίσκεται περίπου 30 χιλιόμετρα από την Αθήνα, όπου ζει το μεγαλύτερο μέρος των μουσουλμάνων πιστών της πρωτεύουσας.

2.3. **Νομική κατοχύρωση της θρησκευτικής ελευθερίας στο Ελληνικό και Διεθνές Δίκαιο**

Τα παρακάτω άρθρα είναι εκείνα που αναφέρονται στην Ανεξιθρησκία, στο **Σύνταγμα της Ελλάδας** (1975/2001)

Άρθρο 5

2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και **θρησκευτικών** ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαίρεσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο.

Άρθρο 13

1. Η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης είναι απαραβίαστη. Η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός.

2. Κάθε γνωστή θρησκεία είναι ελεύθερη και τα σχετικά με τη λατρεία της τελούνται ανεμπόδιστα υπό την προστασία των νόμων. Η άσκηση της λατρείας δεν επιτρέπεται να προσβάλλει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Ο προσηλυτισμός απαγορεύεται.

3. Οι λειτουργοί όλων των γνωστών θρησκειών υπόκεινται στην ίδια εποπτεία της Πολιτείας και στις ίδιες υποχρεώσεις απέναντί της, όπως και οι λειτουργοί της επικρατούσας θρησκείας.

4. Κανένας δεν μπορεί, εξαιτίας των θρησκευτικών του πεποιθήσεων, να απαλλαγεί από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων προς το Κράτος ή να αρνηθεί να συμμορφωθεί προς τους νόμους.

5. Κανένας όρκος δεν επιβάλλεται χωρίς νόμο, που ορίζει και τον τύπο του.

Άρθρο 14

1. Καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και δια του τύπου τους στοχασμούς του, τηρώντας τους νόμους του Κράτους.

2. Ο τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται.

3. Η κατάσχεση εφημερίδων και άλλων εντύπων, είτε πριν από την κυκλοφορία είτε ύστερα από αυτή, απαγορεύεται. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η κατάσχεση, με παραγγελία του εισαγγελέα, μετά την κυκλοφορία:

α) για προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας,

β) για προσβολή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας,

γ) για δημοσίευμα που αποκαλύπτει πληροφορίες για τη σύνθεση, τον εξοπλισμό και τη διάταξη των ενόπλων δυνάμεων ή την οχύρωση της Χώρας ή που έχει σκοπό τη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος ή στρέφεται κατά της εδαφικής ακεραιότητας του Κράτους,

δ) για άσεμνα δημοσιεύματα που προσβάλλουν ολοφάνερα τη δημόσια αιδώ, στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 16

2. Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και **θρησκευτικής συνείδησης** και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.

Εδώ έχουμε τα **άρθρα της Ανεξιθρησκίας στην Οικουμενική Διακήρυξη** για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (10 Δεκεμβρίου 1948)

Άρθρο 2

Κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, **τις θρησκείες**, τις πολιτικές ή οποιοσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

Δεν θα μπορεί ακόμα να γίνεται καμία διάκριση εξαιτίας του πολιτικού, νομικού ή διεθνούς καθεστώτος της χώρας από την οποία προέρχεται κανείς, είτε πρόκειται για χώρα ή εδαφική περιοχή ανεξάρτητη, υπό κηδεμονία ή υπεξούσια, ή που βρίσκεται υπό οποιονδήποτε άλλον περιορισμό κυριαρχίας.

Άρθρο 16

1. Από τη στιγμή που θα φτάσουν σε ηλικία γάμου ο άντρας και η γυναίκα, χωρίς κανένα περιορισμό εξαιτίας της φυλής, της εθνικότητας ή **της θρησκείας** έχουν το δικαίωμα να παντρευτούν και να ιδρύουν οικογένεια. Και οι δύο έχουν ίσα δικαιώματα ως προς το γάμο, κατά τη διάρκεια του γάμου και κατά τη διάλυση του.
2. Γάμος δεν μπορεί να συναφθεί παρά μόνο με ελεύθερη και πλήρη συναίνεση των μελλόνυμφων
3. Η οικογένεια είναι το φυσικό και το βασικό στοιχείο της κοινωνίας και έχει το δικαίωμα προστασίας από την κοινωνία και το κράτος.

Άρθρο 18

Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται η ελευθερία για την αλλαγή θρησκείας ή πεποιθήσεων, όπως και η ελευθερία να εκδηλώνει κανείς τη θρησκεία του ή τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, μόνος ή μαζί με άλλους, δημόσια ή

ιδιωτικά, με τη διδασκαλία, την άσκηση, τη λατρεία και με την τέλεση θρησκευτικών τελετών.

2.4. Παραβιάσεις του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας

Μια έρευνα του **Pew Forum** με θέμα τη θρησκεία στη δημόσια ζωή, βρήκε ότι περίπου το 70% από τα 6,8 δισ. του κόσμου ζει σε χώρες με «μεγάλους περιορισμούς» στη θρησκεία. Αυτοί αναφέρονται τόσο σε επίσημους περιορισμούς όσο και στην εχθρότητα που βιώνουν οι πιστοί από τους συμπολίτες τους.

Όπως σωστά επισημαίνεται, οι δύο μορφές καταπίεσης πηγαινούν ορισμένες φορές χέρι με χέρι και ορισμένες άλλες είναι εντελώς διακριτές. Για παράδειγμα, η Σαουδική Αραβία, το Πακιστάν και το Ιράν είναι χώρες όπου οι θρησκευτικές μειονότητες βρίσκονται αντιμέτωπες και με τις δύο μορφές καταπίεσης. Στο Βιετνάμ και την Κίνα, οι θρησκευτικές κοινότητες υπόκεινται σε κρατικούς περιορισμούς, αλλά δεν αντιμετωπίζουν την κακομεταχείριση των συμπολιτών τους. Στη Νιγηρία και το Μπαγκλαντές οι πιστοί είναι πολύ πιθανότερο να υποφέρουν στα χέρια των συμπατριωτών τους, παρά από την κυβέρνηση. Αν υπάρχει μια περιοχή που θα μπορούσε να επεξεργαστεί ένα νέο *modus vivendi* μεταξύ ανθρώπων διαφορετικής πίστης, αυτή θα έπρεπε να είναι η Ευρώπη. Εκεί, οι μουσουλμάνοι μετανάστες παίζουν ενεργό και κυρίως εποικοδομητικό ρόλο στην πολιτική πολλών μεγάλων χωρών -και πολλοί διατείνονται ότι προτιμούν τα φιλελεύθερα ήθη της νέας πατρίδας τους από τον αυταρχισμό της ιδιαίτερης πατρίδας τους.

Για παραβίαση του δικαιώματος στη θρησκευτική ελευθερία, καταδικάστηκε η Ελλάδα από το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, επειδή την περίοδο 2009-2010 οι μάρτυρες των δικαστηρίων υποχρεώνονταν να ορκίζονται στο Ευαγγέλιο.

Σημειώνοντας ότι τα μέλη του «Ελληνικού Παρατηρητηρίου του Ελσίνκι» παραβρέθηκαν ως μάρτυρες υπεράσπισης σε 48 ποινικές υποθέσεις, που αφορούσαν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα, οι προσφεύγοντες υποστήριξαν ότι η υποχρέωση των μαρτύρων να ορκίζονται στο Ευαγγέλιο συνιστά παραβίαση του δικαιώματος στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, του δικαιώματος στην ελευθερία της σκέψης, συνείδησης και θρησκείας των σχετικών διατάξεων της Σύμβασης, με τις οποίες απαγορεύονται οι διακρίσεις. <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63763098>

Καταγγελτική επιστολή Θεοχάρους για παραβίαση θρησκευτικών δικαιωμάτων στην Καρπασία 18 Απριλίου 2012:

Η ευρωβουλευτής του ΕΛΚ και του ΔΗΣΥ Ελένη Θεοχάρους με επιστολή της προς τους αρμόδιους Ευρωπαϊκούς Επιτρόπους καταγγέλλει τις τουρκικές κατοχικές "Αρχές", οι οποίες απαγόρευαν στον Μητροπολίτη Καρπασίας Χριστοφόρο να μεταβεί στη Γιαλούσα και στην Καρπασία για να τελέσει τη Θεία Λειτουργία της Αναστάσεως με τους εκεί Ελληνοκύπριους εγκλωβισμένους, και ζητά τη λήψη μέτρων για τον τερματισμό της κατάφορης παραβίασης των θρησκευτικών δικαιωμάτων στην Κύπρο από τις κατοχικές "αρχές".
<http://www.sigmalive.com/news/politics/482214>

Μουσουλμανική μειονότητα στην Ελλάδα -ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ: Οι διαρκείς Τουρκικές παραβιάσεις της συνθήκης.

Η πρόσφατη υπογραφή από πλευράς της Ελλάδας της σύμβασης για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Συμβούλιο της Ευρώπης που αφορά την προστασία των εθνικών μειονοτήτων και η άρνηση της Τουρκίας να υπογράψει οποιαδήποτε διεθνή σύμβαση για τις μειονότητες φέρει στο προσκήνιο της επικαιρότητας μια ανισομερή μεταχείριση προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ενώ η Ελλάς δεσμεύεται με την υπογραφή διεθνών συμβάσεων για την προστασία και τον σεβασμό των δικαιωμάτων των μειονοτήτων και ειδικότερα της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης, η Τουρκία αντίθετα αρνείται κάθε δέσμευση απέναντι στις μειονότητες της κατά κύριο λόγο απέναντι στην Ελληνική μειονότητα η οποία ως γνωστό τελεί υπό καθεστώς αμοιβαιότητας, σύμφωνα, με την ρητή δέσμευση της Τουρκίας που συνυπέγραψε με την Ελλάδα στη συνθήκη της Λωζάνης (άρθρα 3745) το 1923. Επίσης δεκάδες εκατοντάδες είναι οι ελληνικές εκκλησίες στην Τουρκία που έχουν καταστραφεί ή έχουν αφεθεί να καταρρεύσουν, νεκροταφεία που έχουν συλληθεί και εκκλησιαστικές περιουσίες που έχουν δημευθεί.

Παράλληλα η Ελλάδα κατηγορείται αναιτιολόγητα για παραβίαση των θρησκευτικών ελευθεριών των μουσουλμάνων θρησκευτικών λειτουργιών δηλαδή των μουφτήδων με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια λανθασμένη εικόνα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της μουσουλμανικής μειονότητας.

Η λεπτομερής και κατ' άρθρο σύγκριση της εφαρμογής της συνθήκης της Λωζάνης από πλευράς Τουρκίας και Ελλάδας οδηγεί στο αδιαμφισβήτητο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει καμιά διάταξη που να μην έχει παραβιαστεί κατάφορα ή σιωπηρά από τη γείτονα χώρα, ενώ αντίθετα η Ελλάδα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την προστασία και την ευημερία της μειονότητας υπερακοντίζοντας σε πολλές περιπτώσεις την ίδια τη συνθήκη προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης προστασίας της μειονότητας.

Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος που η Τουρκία καταγράφεται ως χώρα με βεβαρημένο δείκτη παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τόσο από την διεθνή αμνηστία όσο και από άλλους διεθνείς ανθρωπιστικούς φορείς.

Η πληθυσμιακή εικόνα της μουσουλμανικής μειονότητας βρίσκεται σε πλήρη ακμή, αφού από τον αρχικό πληθυσμό των 106.000 μουσουλμάνων που σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάνης έχει το δικαίωμα εγκατάστασης στην ελληνική Θράκη η

μειονότητα σημείωσε πληθυσμιακή άνοδο που υπερέβη τις 130.000, σε αντίθεση με τους Έλληνες της Τουρκίας που από 180.000 άτομα οδηγήθηκαν στην αμέσως ή εμμέσως μείωση ή εγκατάλειψη της Τουρκίας με αποτέλεσμα να παραμένουν πλέον εκεί λιγότεροι από τρεις χιλιάδες γέροντες θλιβερά απομεινάρια της άλλοτε κραταιάς μειονότητας.

2.5. Οργανισμοί που προστατεύουν το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας

* **Freedom from Religion:** Η οργάνωση «Ελευθερία από την θρησκεία» είναι μια αμερικάνικη, μη κερδοσκοπική οργάνωση που έχει έδρα στη πόλη Madison, Wisconsin, με μέλη από όλες τις 50 πολιτείες. Η μεγάλη αυτή εθνική οργάνωση μάχεται για άθρησκους προωθεί το διαχωρισμό εκκλησίας και κράτους και εκπαιδεύει το κοινό για θέματα περί αθεϊσμού, αγνωστικισμού και μη-θεϊσμού. Η FFRF εκδίδει μια εφημερίδα, *Freethought σήμερα*. Η οργάνωση επιδιώκει σκοπούς γενικού συμφέροντος αγωγές και προβαίνει σε δημόσιες συζητήσεις για την προώθηση των στόχων της. Από το 2006, το Ίδρυμα έχει δημιουργήσει το *Freethought Radio show*.

* **Διεθνής Ένωση για Θρησκευτική Ελευθερία (IARF):** Η Διεθνής Ένωση για τη θρησκευτική ελευθερία (IARF), η πρώτη διεθνής δια-θρησκευτική οργάνωση, είναι τώρα μια βρετανική φιλανθρωπική οργάνωση με που παλεύει για την θρησκευτική ελευθερία σε παγκόσμιο επίπεδο. Έχουν ενός αιώνας και ιστορία ενθαρρυντικής ανεξιθρησκίας και διαθρησκευτικών αντιμετώπισεων μέσω διαλόγου και κοινωνικών έργων δικαιοσύνης. Από την ίδρυσή μας το 1900, διάφορες θρησκευτικές παραδόσεις απαρτίζονται σε ομάδες μελών μας, Τμήματα και στο δίκτυο ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένων Βουδιστών, Χριστιανών, Ινδουιστών, Μουσουλμάνων, Σίντο, Σιχ και Ζωροαστρών.

4. ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

4.1. Προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Τι γίνεται σε περίπτωση **προσβολής ενός δικαιώματος**; Η προστασία των δικαιωμάτων είναι κατοχυρωμένη σε εθνικό επίπεδο από το Σύνταγμα και σε ευρωπαϊκό επίπεδο από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.). Ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει άρση της προσβολής και παράλειψή της στο μέλλον, καθώς επίσης και αποζημίωση.

Η Ε.Σ.Δ.Α. κατοχυρώνει **δικαίωμα ατομικής προσφυγής** στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο Στρασβούργο (Ε.Δ.Δ.Α.). Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων πα

ραμένουν τα βασικά σημεία αναφοράς για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ευρώπη.

Δυνατότητα προσφυγής έχει κάθε άτομο. Η προσφυγή στο Ε.Δ.Δ.Α. στρέφεται πάντοτε κατά κράτους και ποτέ κατά ιδιώτη.

Η δυνατότητα προσφυγής στο Ε.Δ.Δ.Α. εξαρτάται από **δύο προϋποθέσεις**:

α) την παραβίαση άρθρου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από κάποιο κράτος σε βάρος κάποιου πολίτη,

β) την εξάντληση εκ μέρους του πολίτη της άσκησης ένδικων μέσων (π.χ. έφεσης, αναίρεσης κτλ.) ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

Σε εθνικό επίπεδο, αξιόλογη δραστηριότητα για την ουσιαστική και αποτελεσματική προστασία των συνταγματικών δικαιωμάτων αναπτύσσει, όπως είδαμε Συνήγορος του Πολίτη (άρθρο 103 παρ. 9 Σ.). Η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας σε θέματα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου (ν. 2667/1998).

(Σχολικό Βιβλίο «Πολιτική και Δίκαιο» σελ. 69, 70)

4.2. Επίκληση της βοήθειας του Συνηγόρου του Παιδιού

Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι μία ανεξάρτητη αρχή που δημιουργήθηκε το 1997 για να προστατεύει τα δικαιώματα των πολιτών. Ελέγχεται μόνο από τη Βουλή των Ελλήνων και οι υπηρεσίες του είναι δωρεάν. Ένα από τα τμήματα του Συνηγόρου του Πολίτη είναι ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού που έχει αναλάβει το ρόλο του **Συνηγόρου του Παιδιού** στην Ελλάδα. Λειτουργεί από τον Ιούλιο του 2003 και αποστολή του είναι να υπερασπίζει τα δικαιώματα των ανηλίκων, δηλαδή όλων των αγοριών και κοριτσιών έως 18 χρόνων.

Στον Συνήγορο μπορεί να απευθυνθεί ένα παιδί, κάποιος από την οικογένειά του ή οποιοσδήποτε άλλος γνωρίζει ότι παραβιάζονται δικαιώματα του παιδιού.

Αντικείμενο του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού (βάσει του Ν. 3094/2003)

- **Διαμεσολάβηση με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού** (σύμφωνα με τη ΔΣΔΠ και την υπόλοιπη εθνική νομοθεσία), σε συγκεκριμένες υποθέσεις παραβιάσεων από δημόσιους φορείς ή ιδιώτες, κατόπιν αναφορών πολιτών ή και αυτεπαγγέλτως
- **Ανάληψη πρωτοβουλιών για την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού** (ενημέρωση ανηλίκων και ενηλίκων, επικοινωνία με τα παιδιά, προτάσεις για θεσμικές και νομοθετικές ρυθμίσεις, συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο)

Υποβολή αναφοράς

- Αναφορά μπορεί να υποβληθεί από κάθε άμεσα ενδιαφερόμενο (γονέα, παιδί, άλλο συγγενή) ή από πρόσωπα που έχουν **άμεση αντίληψη** παραβίασης δικαιώματος του παιδιού (δηλαδή έχουν λάβει γνώση γνώση της με ίδια μέσα).

- Η αναφορά πρέπει να είναι **γραπτή** και **επώνυμη**. Ο υποβάλλων την αναφορά μπορεί να ζητήσει το όνομά του να μείνει απόρρητο έναντι τρίτων

Επικοινωνία από παιδιά

- Κάθε παιδί μπορεί υποβάλλει αναφορά γραπτώς, να επικοινωνήσει τηλεφωνικά στη γραμμή για παιδιά **800.11.32000** (χωρίς χρέωση) ή να έρθει στα γραφεία του Συνηγόρου του Πολίτη για να συζητήσει το θέμα που το απασχολεί. Τα στοιχεία των παιδιών παραμένουν *απόρρητα*, εκτός εάν υποβληθεί αναφορά ή αν κριθεί ότι βρίσκονται σε κίνδυνο και απαιτούνται περαιτέρω ενέργειες. Τα παιδιά ενημερώνονται σχετικά.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Παγκόσμια Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ένα από τα σημαντικότερα κείμενα του 20ού αιώνα, δεν θα μπορούσε να είναι σαφέστερη. Αναφέρει ότι «όλοι έχουν το δικαίωμα της ελευθερίας στη σκέψη, τη συνείδηση και τη θρησκεία», περιλαμβανομένου του δικαιώματος να αλλάξουν θρησκεία και «να εκδηλώσουν τη θρησκεία τους με διδασκαλία, άσκηση, πίστη και αφοσίωση».

Ωστόσο, η υπόθεση της θρησκευτικής ελευθερίας επιπλέει, στην καλύτερη περίπτωση, ή υποχωρεί, στη χειρότερη περίπτωση. Δύο δεκαετίες έχουν περάσει από την πτώση των περισσότερων καθεστώτων όπου ο αθεϊσμός αποτελούσε κρατική πολιτική και η θρησκεία ήταν απλώς ανεκτή. Αλλά παρότι υπήρξε δημοκρατική πρόοδος, η πολιτική ελευθερία και η θρησκευτική ευσέβεια δεν συμβαδίζουν.

Η πολυμορφία στην Ευρώπη είναι συχνά πιο ορατή ως θρησκευτική ποικιλομορφία. Η πλειονότητα των Ευρωπαίων είναι Χριστιανοί, ακόμη και αν δεν "θρησκεύουν", αλλά αυτή η πλειοψηφία συχνά «κρύβει» μια μεγάλη ποικιλία. Η Ευρώπη έχει βαθιά διχαστεί από πολέμους μεταξύ καθολικών και προτεσταντών, όπως και στο παρελθόν από πολέμους μεταξύ καθολικών και Ορθοδόξων Χριστιανών.

Αν και χριστιανικές θρησκευτικές μειονότητες υπάρχουν σε ολόκληρη την Ευρώπη, ιστορικά έχουν (και σε ορισμένες χώρες συμβαίνει ακόμη) υποστεί διακρίσεις. Η ομολογία ή η εκκλησία τους δεν είναι "αναγνωρισμένη" ή δεν έχει το ίδιο καθεστώς ή τα ίδια δικαιώματα (για παράδειγμα, στην εκπαίδευση) όπως η "επίσημη" ή κυρίαρχη εκκλησία. Εν μέρει λόγω της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και συνεργασίας, οι διαφορές μεταξύ των χριστιανικών δογμάτων έχουν καταστεί λιγότερο σημαντικές σε κοινωνικο-πολιτικούς όρους.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- Εγκυκλοπαίδεια Δομή
- http://en.wikipedia.org/wiki/Freedom_of_religion_by_country#Greece
- [Council of Europe](#)
- <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63763098>
<http://edu09.pbworks.com/w/page/11514239/%CE%98%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82%20%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82>
- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%89%CE%BD%CF%83%CF%84%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AF%CE%BD%CE%BF%CF%82_%CE%91%CE%84
- Σχολικό Βιβλίο «Πολιτική και Δίκαιο» σελ. 69, 70
- <http://www.iarf.net/>
- <http://religiousfreedom.lib.virginia.edu/relfreeorg/index-profiles.html>
- http://www.0-18.gr/downloads/filadio_newgr.pdf
- <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63763098>
- <http://www.sigmalive.com/news/politics/482214>